

1. Zdolność procesowa dziecka

W Bułgarii minimalny wiek odpowiedzialności karnej wynosi 14 lat. Niezależnie od rodzaju sprawy, aby samodzielnie wnieść sprawę do sądu, powód w Bułgarii musi mieć ukończone 14 lat.

2. Dostępność rozwiązań pozwalających dostosować przebieg postępowania do potrzeb małoletniego/nieletniego

W sądach powszechnych nie występuje specjalizacja w dziedzinie spraw związanych z dziećmi. W sądach, w których obsada kadrowa jest wystarczająca, aby zapewnić realizację zasady losowego przydziału spraw, sędziemu przydziela się do wydziału cywilnego albo karnego i zajmuje się on wówczas wyłącznie danym rodzajem spraw. Wydziały mogą być tworzone w sądach okręgowych i rejonowych, a przydział sędziów do poszczególnych wydziałów zależy od uznania dyrektora administracyjnego sądu.

W prawie bułgarskim przewidziano definicję legalną „dziecka”. Osiągnięcie minimalnego wieku jest także przesłanką ponoszenia odpowiedzialności karnej, a wydawanie wyroków w stosunku do nieletnich podlega szczególnym zasadom. W rozumieniu ustawy o ochronie dzieci dzieckiem jest osoba fizyczna, która nie ukończyła lat 18.

Nieletni dzielą się na dwie grupy – od 14 do 16 lat oraz od 16 do 18 lat. Nieletni ponoszą łagodniejszą odpowiedzialność karną niż dorośli, przy czym stopień tego złagodzenia jest niższy w przypadku nieletnich w grupie wiekowej 16–18 lat.

Nieletni, którzy ukończyli 16 lat, mogą ponosić odpowiedzialność administracyjną na mocy ustawy o wykroczeniach o charakterze administracyjnym i karach administracyjnych oraz na mocy przepisów szczególnych, takich jak dekret o zwalczaniu chuliganizmu wśród nieletnich.

3. Wielodyscyplinarne podejście

Wszystkie stosowne organizacje mają obowiązek koordynować swoje działania, aby kompleksowo rozumieć sytuację dzieci. Ustawa o ochronie dzieci reguluje kompetencje organów ochrony dzieci, którymi są Państwowa Agencja Ochrony Dzieci, dyrekcje pomocy społecznej na szczeblu lokalnym, Minister Pracy i Polityki Społecznej, Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Edukacji i Nauki, Minister Sprawiedliwości, Minister Spraw Zagranicznych, Minister Kultury, Minister Opieki Zdrowotnej oraz burmistrzowie gmin.

4. Szkolenie specjalistów

Specjaliści biorący udział w procesie sądowym muszą mieć odpowiednie kwalifikacje oraz duże doświadczenie, w szczególności w pracy z dziećmi. Chociaż nie przewidziano wymogów prawnych dotyczących szkoleń, to niemal wszyscy specjaliści odbywają kursy i szkolenia kwalifikacyjne, które dają im konkretne umiejętności.

Z drugiej strony pracownicy socjalni i funkcjonariusze policji uczestniczą w różnych badaniach, seminariach i spotkaniach organizowanych przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe itp. Agencja Pomocy Społecznej, jako główna instytucja rządowa odpowiedzialna za wdrażanie polityki w zakresie ochrony dzieci, organizuje liczne szkolenia na szczeblu lokalnym służące podniesieniu kwalifikacji swoich urzędników – pracowników socjalnych.

5. Dobro dziecka

Zgodnie z ustawą o ochronie dzieci jednym z głównych celów tej ochrony jest zapewnienie dobra dziecka. Kierowanie się dobrem dziecka stanowi główną zasadę udziału dzieci w postępowaniach sądowych. Ustawodawstwo krajowe umożliwia dzieciom odgrywanie aktywnej roli poprzez wyrażanie swojego zdania i uczestniczenie w podejmowaniu decyzji.

6. Dostęp do środków zaskarżenia

Ustawa o ochronie dzieci stanowi, że dziecko ma prawo do pomocy prawnej oraz do wnoszenia środków zaskarżenia we wszystkich postępowaniach mających wpływ na jego prawa lub interesy.

Dzieci, które nie mają zdolności do czynności prawnych, mogą wносить środki zaskarżenia za pośrednictwem swoich rodziców lub przedstawicieli ustawowych, którzy wykonują ich prawa w ich imieniu. Przepisy prawa przewidują, że przedstawiciele ustawowi dziecka podejmują decyzje, kierując się dobrem dziecka. W przypadku gdy dziecko jest pokrzywdzonym i zdecydować się nie inicjować postępowania karnego, prokurator może zrobić to w imieniu dziecka, wszczynając postępowanie przygotowawcze.

W zakresie pomocy prawnej na rzecz dziecka nie przewidziano żadnych przepisów szczególnych. Stosuje się ogólne zasady wynikające z ustawy o pomocy prawnej.

7. Dalsze działania

Ministerstwo Sprawiedliwości, przy udziale szerokiego grona zainteresowanych stron, przygotowało projekt nowej *ustawy o odstąpieniu od postępowania karnego i stosowaniu środków dyscyplinujących w stosunku do nieletnich*. Celem projektu ustawy jest zachęcanie nieletnich, którzy weszli w konflikt z prawem, do zachowania zgodnego z prawem i zapewnienie im wsparcia w integracji ze społeczeństwem poprzez stosowanie środków dyscyplinujących oraz włączanie ich do odpowiednich programów edukacyjnych. Zgodnie z normami międzynarodowymi i najlepszymi praktykami projekt ustawy przewiduje nowy system środków mających przeciwdziałać recydywie nieletnich łamiących prawo.

Jednym z istotnych elementów proponowanych zmian legislacyjnych jest możliwość skorzystania z mediacji. Umożliwi to urzeczywistnienie idei sprawiedliwości naprawczej (restytucyjnej) poprzez odstąpienie od prowadzenia postępowania karnego w stosunku do nieletnich w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez bezprawne zachowanie oraz, w miarę możliwości, przywrócenia relacji między sprawcą, ofiarą i społeczeństwem.

8. Życie rodzinne

Do ustawodawstwa bułgarskiego dotyczącego przysposobienia wprowadzono zmiany wskutek ratyfikacji Konwencji o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego (konwencja haska). Zmiany przewidują wprowadzenie obowiązku wpisu przysposobień i przysposabiających do specjalnych rejestrów jako warunek przysposobienia pełnego. Wyjątek od tej zasady przewidziano w przypadku przysposobienia dziecka przez małżonka oraz przysposobienia wnuka przez dziadków.

Zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim przysposobienie może być „pełne” albo „niepełne”.

W przypadku **przysposobienia pełnego** pomiędzy przysposobionym i jego zstępnyymi z jednej strony a przysposabiającym i jego krewnymi z drugiej strony powstają takie prawa i obowiązki jak pomiędzy krewnymi naturalnymi, a prawa i obowiązki pomiędzy przysposobionym i jego zstępnyymi a ich krewnymi naturalnymi ustają.

W przypadku **przysposobienia niepełnego** prawa i obowiązki jak pomiędzy krewnymi naturalnymi powstają wyłącznie pomiędzy przysposobionym i jego zstępnyymi z jednej strony a przysposabiającym z drugiej strony, a prawa i obowiązki pomiędzy przysposobionym i jego zstępnyymi a ich krewnymi naturalnymi są zachowane. Prawa i obowiązki rodzicielskie przechodzą na przysposabiającego.

Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku w Bułgarii (324 Kb)

Ostatnia aktualizacja: 05/10/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.